

**Školní vzdělávací program pro školní družinu
při Základní škole a Mateřské škole Olomučany**

Identifikační údaje

Název:	Základní škola a Mateřská škola Olomučany, okres Blansko, příspěvková organizace
Sídlo družiny:	Olomučany 10, 679 03 Olomučany
Zřizovatel školy:	OÚ Olomučany, Olomučany 123, 679 03 Olomučany
Ředitel školy:	Mgr. Jiří Pukl
Vychovatelky:	Ivana Čechová, Mgr. Iveta Piňosová

1. Charakteristika školní družiny

Školní družinu navštěvují žáci od 1. – 5. třídy základní školy. Družina je rozdělena do 2 oddělení. Činnost školní družiny přímo vychází z pedagogiky volného času. Cílem je snaha o vytvoření kvalitního místa, ve kterém dochází k rozvoji metodiky aktivit žáků tak, aby se dále rozvíjela jejich individuální osobnost. Školní družina je také místem pro radost a místem pro komunikaci vychovatelky s rodiči.

2. Cíle vzdělávání

Cíle vzdělávání ve školní družině přímo navazují na ŠVP ZV. Cílem ŠVP ŠD je snaha o společný a vzájemný rozvoj vědomostí, dovedností a postojů každého žáka.

Tyto vědomosti, dovednosti, názory a postoje tvoří celek, který nazýváme klíčovými kompetencemi.

Cílem vzdělávání ve školní družině je rozvoj těchto kompetencí, které bude žák využívat a nadále rozvíjet během svého dalšího života.

Kompetence k učení

Probouzíme v žácích kladný přístup ke škole a ke vzdělání, vedeme je k spontánnímu a vědomému učení.

Učíme dítě se dál vzdělávat, např. samostatným využíváním jiných zdrojů /internet, encyklopedie/, ve kterých se dítě učí samo vyhledávat a třídit nalezené informace.

Snažíme se je aktivně zapojit do účasti na hře, např. didaktické nebo výukového programu.

Kompetence k řešení problémů

Žák rozlišuje správná a chybná rozhodnutí, diskutujeme o nich.

Učí se problém pochopit, najít řešení, hledá různé způsoby řešení, je kreativní, flexibilní, iniciativní, podnikavý, houževnatý.

Uvědomuje si dopad a zodpovědnost za své rozhodnutí.

Komunikativní kompetence

Učí se vyjádřit své myšlenky, poznatky, názory v souvislém ústním projevu.

Vyjadřuje vlastní názor a naslouchá druhým.

Kultivovaně komunikuje s ostatními spolužáky, ve společnosti, na veřejnosti.

Sociální a interpersonální kompetence

Podílí se na utváření příjemné atmosféry ve skupině.

Odpovědně a samostatně rozhoduje o svých činnostech.

Respektuje potřeby ostatních a přispívá k upevnování dobrých mezilidských vztahů.

V případě potřeby poskytne pomoc, nebo o ni požádá.

Občanské kompetence

Respektuje přesvědčení druhých lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit.

Uvědomuje si svá práva a práva druhých.

Chová se zodpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí.

Kompetence k trávení volného času

Umí účelně trávit volný čas a vybrat si zájmovou činnost podle svých dispozic.

Rozvíjí své zájmy a schopnost aktivního trávení volného času a orientuje se v možnostech jeho smysluplného využití.

Umí odmítnout nevhodnou nabídku pro trávení volného času.

Ve školní družině se snažíme žákům nabídnout vhodnou zájmovou činnost, která vychází z jejich individuálních potřeb a schopností a dále je rozvíjí. Zájmovou činnost volíme a přizpůsobujeme věku a jednotlivým možnostem každého jedince. U každého tedy respektujeme jeho přirozenou individualitu. Vytváříme podmínky pro relaxaci, odpočinek, ale i sportovní vyžití na čerstvém vzduchu. Klademe důraz na utváření kladného vztahu k přírodě a učíme každého přírodu chránit. Podněcujeme k logickému a tvořivému myšlení. Učíme základům slušné vzájemné komunikace, slušnému chování a pomoci druhým. Spolupracujeme s rodiči.

3. Formy vzdělání

Pravidelná činnost je dána tzv. **Týdenní skladbou zaměstnání.**

Jedná se o organizované aktivity volnočasového zájmového vzdělávání.

- Rekreační a relaxační činnost
- Odpočinková činnost
- Zájmová činnost
- Příprava na vyučování
- Ostatní: vycházky do přírody

Příležitostná činnost

Výchovná, vzdělávací, zájmová a tematická rekreační činnost, která je organizovaná nepravidelně. Vychází z potřeb dětí. Jedná se např. o besídky, olympiády, drakiádu, uspávání broučků, vynášení Moreny, karneval, atd. Tato činnost je součástí ročního plánu školní družiny, ale termíny konání se mohou měnit.

Spontánní činnost

Vychází z denní skladby činností školní družiny. Jedná se například o hry v ranní družině, klidové činnosti po obědě, činnosti při pobytu venku a odpolední hry.

Očekávané výstupy na konci vzdělávacího období:

Žáci umí samostatně pracovat a rozhodovat se. Jsou tvořivé a zručné. Mají radost z procesu tvoření. Rozumí tomu, co znamená aktivní trávení volného času. Mají vytvořen kladný vztah k pohybu a sportování. Umí používat ochranné a pracovní pomůcky. Jsou seznámeny se zdravím životním stylem. Mají kladný vztah k přírodě a životnímu prostředí. Umí se chovat zodpovědně ke svému zdraví a ke zdraví ostatních. Dbají na svou bezpečnost a předcházejí úrazům. Objektivně hodnotí své chování a dovedou přijímat jeho důsledky. Umí si zvolit zájmovou činnost podle svých schopností, možností a zájmu. Formulují své názory a postoje. Dokončí rozdělanou práci. Umí odpočívat a relaxovat. Naslouchají druhým a berou na ně ohledy. Aktivně se zapojují do společných činností. Umí pojmenovat svůj problém a hledat řešení. Ctí tradice a zvyky.

4. Okruhy výchovně vzdělávací volnočasové zájmové činnosti

Vychází z RVP MŠMT „Člověk a jeho svět“ a člení se do pěti tematických okruhů určených pro zájmovou činnost školních družin.

a) Místo, kde žijeme

- poznáváme naši obec, okolí obce, historii, zajímavosti (vycházky, práce s literaturou, kronikami, brožurkami, ztvárnění znaku obce)

- vycházky po vesnici a poznávání různých služeb v obci a důležitých míst (výroba mapky obce, návštěva muzea keramiky, nákup v obchodě, návštěva pošty, exkurze na pilu)
- regionální pověsti, pohádky, historie (vycházky – Čertův hrádek, po žluté stopě za historií obce, studánky v okolních lesích, po stopách továrny na olomučanskou keramiku...)
- zvyky a tradice (masopust, rozsvěcování vánočního stromu v obci, uspávání broučků, vynášení Moreny)
- naše vlast, hlavní město, významná místa a města v ČR (prstem po mapě, práce s internetem, knihami a časopisy, kvízy a doplňovačky, četba, výtvarné zpracování)
- dopravní výchova, bezpečná cesta do školy, vycházky s dopravní tematikou (didaktické hry s dopravními značkami, výtvarné ztvárnění dopravních situací, výroba dopravních značek)
- výroba zvyklostních předmětů, pečení, výroba ozdob, malování, skládání, tvoření)
- okresní město Blansko, výlet (památky, důležitá místa)

b) Lidé kolem nás

- osvojování zásad vhodného chování a jednání mezi lidmi (zdravení, stolování, tolerance)
- kladný vztah ke spolužákům (úcta, radost ze spolupráce, výtvarně vyjádříme kamaráda)
- členové mé rodiny, povolání rodičů, rozlišujeme pojmy bratr, sestra, bratranec...(pokoušíme se sestavit rodokmen rodiny, povídáme si o rodině, čteme pohádky a povídky, zpíváme)
- prvky mediální výchovy (povídání o tom, co jsme viděli v televizi, slyšeli v rozhlase)
- nejsme všichni stejní, daleké země, jiné kraje, jiné zvyky (práce s atlasem světa, globusem, sledování DVD, četba pohádek z jiných zemí, seznámení se spisovatelem a ilustrátorem, hry na pochopení postižených – paralympiáda, seznámení s organizací UNICEF)
- předcházení šikaně
- vlastnictví soukromé, veřejné, cena peněz - nic neničíme, neplýtváme, šetříme, umíme se přiznat, vandalové (na vycházkách si všímáme projevů vandalismu, besedujeme, vyprávíme si, porovnáváme, hrajeme tematické hry)

c) Lidé a čas

- budování správného režimu dne a jeho dodržování (společně připravujeme týdenní plány, rozlišujeme zábavu a povinnost, besedujeme, malujeme zážitky, tvoříme koláže, hrajeme hry na odhad, čas, paměť, pozornost, postřeh, tvořivé myšlení, didaktické hry)
- učíme se úctě k času druhých a využívat správně čas svůj

- změny v čase (hledáme rozdíly v době dříve a dnes – lidský věk, vesnice, staré učebnice, móda, hrady a zámky, kroniky, škola, čteme, besedujeme, vyprávíme, zpíváme, malujeme, vyrábíme)
- vytvářet návyky na pravidelnou a účelnou přípravu na vyučování

d) Rozmanitost přírody

- seznámení s rozmanitostí a proměnlivostí přírody živé a neživé (krajina v krabici, koutek přírody, babka bylinářka, vrátka do zahrádky, na kameni kámen, jak roste chleba, pařezové strašidýlko, život v rybníce, mraveništi, úlu, práva zvířat, domácí ekologie, les-srdce přírody)
- tematické vycházky a pobyty v přírodě, exkurze, beseda
- didaktické hry s přírodními motivy, pohybové hry v lese, aranžování, práce s internetem
- pozorování změn a následné výtvarné či jiné zpracování

e) Člověk a jeho zdraví

- poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci a odpovědnosti za svoje zdraví (školní lékárníčka, zdravé zuby, otužování, hry na lékaře, práce s encyklopedií, četba, ukázky)
- nácvik jednoduchého ošetření poranění a používání tísňového volání (přenášení zraněného, ošetření drobných oděrek, krvácení, zlomenin)
- osobní hygiena, předcházení úrazům, bezpečnost při činnostech (nebezpečí a jeho rozeznávání, modelové situace, bezpečně na silnici – chodci a cyklisté)
- pohybové a tělovýchovné aktivity, pobyt venku a v tělocvičně (každodenní vycházky, hry na hřišti, v lese, v místnosti, bruslení, plavání, bobování, hry se sněhem a na sněhu, olympiády, soutěže, tělovýchovné chvílky, relaxace, nové hry)

Součástí volnočasového výchovně vzdělávacího procesu ve školní družině je zařazování tzv. průřezových témat do zájmových činností. Průřezová témata jsou nedílnou součástí výchovně-vzdělávacího procesu ve školní družině. Jejich rozsah a způsob realizace stanovuje ŠVP. Témata se prolínají všemi zájmovými činnostmi. Tematické okruhy průřezových témat procházejí napříč vzdělávacími oblastmi a pozitivně ovlivňují proces utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků.

Definovaná průřezová témata

Osobní a sociální výchova

Výchova demokratického občana

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Multikulturní výchova

Environmentální výchova

Mediální výchova

5. Délka a časový plán vzdělávání

Zájmové vzdělávání ve školní družině trvá 10 měsíců, tedy v období školního vyučování daného školního roku.

Školní družina je v provozu pondělí až pátek od 6.45 hod. do 7.45 hod. Poté od 11.40 hod. do 15.30 hod.

V průběhu podzimních, vánočních, j pololetních , jarních je školní družina v provozu v závislosti na požadavku ze strany zákonných zástupců přihlášených žáků, dále na ohledu ekonomičnosti provozu, po projednání se zřizovatelem.

6. Podmínky přijímání uchazečů a průběhu a ukončování zájmového vzdělávání

Školní družina je určena pro žáky od 1. – 5. třídy ZŠ. O přijetí žáka rozhoduje ředitel školy. Školní družina má celkem dvě oddělení, které jsou naplněna maximálně do počtu 22 žáků v 1. oddělení a 23 žáků ve druhém oddělení.

Přijetí žáka do školní družiny je podmíněno řádně vyplněnou a zákonným zástupcem podepsanou tzv. „Přihláškou do školní družiny“. Ta obsahuje údaje o dítěti, o příchozech a odchodech dítěte do školní družiny, o osobách, které jsou zákonným zástupcem pověřeni k jeho vyzvedávání ze školní družiny. Ředitel může rozhodnout o vyloučení žáka ze ŠD, pokud žák soustavně porušuje Vnitřní řád ŠD, ohrožuje zdraví a bezpečnost svou a ostatních účastníků. Rodiče mohou odhlásit žáka na základě řádně vyplněné odhlášky, která je k dispozici u vychovatelek.

7. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Respektujeme individualitu každého žáka a vytváříme přiměřené prostředí pro jeho všestranný rozvoj. Na podmínkách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami budeme spolupracovat s rodiči a se školou, případně s asistentem pedagoga. Dle stupně a charakteru individuálních vzdělávacích potřeb žáků bude umožňováno začlenění do volnočasových aktivit a budou zajišťovány podmínky vhodné k rozvoji jejich osobnosti.

8. Personální podmínky

Dvě vychovatelky školní družiny, které splňují kvalifikační předpoklady podle zákona o pedagogických pracovnících. Vychovatelky se dále vzdělávají formou různých vzdělávacích akreditovaných kurzů v rámci pedagogiky volného času, bezpečnosti při jednotlivých aktivitách a samostudiem.

Vychovatelky se podílí na různých akcích, které pořádá škola. Aktivně spolupracují s rodiči a pedagogy školy.

9. Materiální podmínky

Školní družina má své zázemí v přízemí budovy školy. Zde se nachází šatny, WC, umývárna, sprcha. Místnosti určené pro ŠD jsou vybaveny kobercem, nábytkem a dostatečným množstvím společenských her a stavebnic. K dalšímu vybavení patří například nejrůznější pomůcky a nástroje pro výtvarnou a rukodělnou zájmovou činnost (např. barvy, štětce, pastelky, barevné papíry, výkresy, náčrtníky, krepové papíry, látky atd.) Obě oddělení školní družiny se podle druhu zájmové činnosti střídají v pobytu v místnosti ŠD nebo se přesouvají do I.třídy, kterou používají na výtvarnou a rukodělnou práci, k využívání didaktické techniky, na společné hry, soutěže, tancování a zpěv. Využívají také počítačovou učebnu vybavenou dostatečným počtem počítačů a tělocvičnu. Zde využívají veškeré vybavení tělocvičny (míče, švihadla, lano, obruče, pálky na líný tenis apod.).

Školní družina také využívá školní dvůr na hry a zábavu, travnaté hřiště a dětské hřiště v obci a areál rybníku „Bahňák“ s hřištěm, skluzavkou a houpačkami. K vycházkám či relaxaci slouží místní příroda.

10. Ekonomické podmínky

Výše úplaty za docházku žáka do školní družiny stanovuje ředitel školy a ta činí 500 Kč na celý školní rok. Úplata je rozložena do dvou splátek, a to 250 Kč za 1. pololetí splatné do 30. září a 250 Kč za 2. pololetí splatné do 18. února. Výše částky platí i pro každého dalšího sourozence v případě jeho docházky do školní družiny.

Žadatel o snížení nebo prominutí poplatku předloží písemnou žádost s uvedením důvodu, kopii rozhodnutí úřadu práce o poskytování sociálního příplatku nebo potvrzení o pěstounské péči a kopie dokladů, které prokazují, že je mu příslušný příplatek skutečně vyplácen. Žadatel se obrací s žádostí na ředitele školy.

11. Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví

ŠD zajišťuje bezpečnost fyzickou, sociální a emocionální žáků. Vytváří zázemí pro rozvoj žáků a bezpečné prostředí, aby se zde všichni cítili dobře. Podporuje dobré vztahy nejen mezi žáky, zaměstnanci a rodiči, ale i s širokou veřejností. Poučení žáků o BOZ probíhá vždy 1 den provozu školní družiny daného školního roku a vždy před specifickými činnostmi, dále vždy při přijetí nového žáka do školní družiny během aktuálního školního roku.

Bezpečnost ve všech prostorách využívaných ŠD je zajištěna:

- vnitřním řádem ŠD

Sociální podmínky – žáci mají ve školní družině stejná práva, možnosti i povinnosti, vychovatelky žádné dítě nezvýhodňují ani neznevýhodňují, s dětmi vzájemně komunikují a řeší vzniklé situace a různé problémy. Vychovatelky se snaží vytvořit příjemné prostředí, ve kterém se žáci cítí spokojeně a bezpečně a do kterého se rádi vrací. Podporují žáky v samostatné práci, snaží se jim důvěřovat, rozvíjí jejich talent, vyhledávají jejich skryté dovednosti a schopnosti, které dále podporují a rozvíjejí. Rozvíjí v žácích skupinovou i samostatnou práci, toleranci, ohleduplnost, zdvořilost a ochotu pomoci. Vychovatelky se snaží eliminovat první známky šikany a hned je řešit.

12. Evaluace ve školní družině

Cílem je hodnocení, ověřování a zlepšování kvality činností ve školní družině. Vnitřní evaluace probíhá na třech úrovních:

- a) **individuální** – každá vychovatelka si hodnotí vlastní práci a snaží se o sebereflexi. Vychovatelka se snaží nacházet nové metody, které ji směřují ke kvalitnějším výsledkům.
- b) **týmové** – evaluaci provádí obě vychovatelky, které hodnotí společně svoji práci. Na základě sebereflexe i vzájemných postřehů si společně určují postup, který vede k dalšímu zlepšování jejich činnosti.
- c) **vedení školy** – výchovně-vzdělávací činnost ve ŠD kontroluje a následně hodnotí vedení školy, které vlastními prostředky sleduje, jak družina plní své celkové poslání.

Techniky evaluace – výroční zpráva školy (písemná zpráva o činnosti ŠD), pozorování dětí, rozhovory s dětmi a rodiči, zpětná vazba bezprostředních reakcí žáků, zpětná vazba rodičů (zájem o školní družinu, zapojení do akcí), prezentace ŠD (fotodokumentace, internet, výstavky, články do novin).

PŘÍLOHA

Roční plán školní družiny (rozepsaný po měsících).

Zpracovala: Ivana Čechová, vychovatelka školní družiny

V Olomučanech dne 1.9.2016

Vydal: Mgr. Jiří Pukl, ředitel školy

Platí od 1.9.2016